

V Plzni začíná výstava představující slavnou malířskou mnichovskou školu

Mnichov – zářící metropole umění 1870–1918

Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň Masné krámy, Pražská 18, Plzeň
28. 1. – 6. 4. 2015

Výstava *Mnichov – zářící metropole umění 1870–1918* Západočeské galerie v Plzni je jedním z hlavních projektů Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015.

Na výstavě jsou zastoupeni umělci představující slavnou malířskou mnichovskou školu, mnichovský Jugendstil a avantgardní hnutí skupiny Der Blaue Reiter. Jsou mezi nimi jména jako Carl Theodor von Piloty, Gabriel von Max, Franz von Lenbach, Wilhelm Leibl, Franz von Stuck, Vasilij Kandinskij, Alexej von Javlenskij nebo Paul Klee. Výstava zahrnuje i tvorbu českých umělců působících v Mnichově té doby – Václav Brožík, Alfons Mucha, Joža Uprka, Jakub Schikaneder, Emanuel Krescenc Liška, Ludvík Kuba, Jan Autengruber a další.

„Koncentrace tolika hodnotných výtvarných děl klíčových českých a zahraničních umělců slavné éry Mnichovské školy, zapůjčené z několika zemí Evropy, je jedinečným příkladem naplnění myšlenky Evropského hlavního města kultury. Výstava detailně ilustruje tvůrčí spolužití mezinárodního společenství umělců, bohémů a myslitelů v 19. století, ale i současnou skvěle fungující česko-německou přeshraniční spolupráci. Ukazuje, že můžeme stavět na velmi silných základech společného evropského kulturního prostoru. Plzeň je v roce 2015 zářící metropolí umění právě proto, aby na tyto hodnoty upozornila. Věřím, že se jí to i díky takovým projektům, jakým je výstava *Mnichov – zářící metropole umění* bude dařit,“ vyjádřil se programový ředitel Plzně 2015 Jiří Sulženko.

„Termín ‚zářící metropole umění‘ v názvu výstavy je převzat ze známé novely Thomase Manna *Gladius Dei* z roku 1902. Mnichov získal v druhé polovině 19. století pověst jednoho z hlavních evropských uměleckých center, zejména když se malířství *mnichovské školy* stalo mezinárodně uznávaným a oceňovaným fenoménem. Mnichov byl vyhledáván mladými umělci z celého světa, mezi nimiž měla silné zastoupení česká komunita. Umělci ze zemí Koruny české tam získávali vzdělání buď na Akademii umění, nebo v soukromých výtvarných školách. Mnichov pro ně představoval alternativu k pařížskému školení, nebo jeho předstupeň, v rámci střední Evropy však předstihl další umělecká centra, jakými byly Praha, Vídeň, Berlín a jiné. Po nástupu secese v 90. letech 19. století se specifický koncept mnichovské školy transformoval do pluralitního spektra uměleckých tendencí. Ty se pak staly zárodečnou půdou pro vystoupení modernistů a avantgardistů v prvních decenních 20. století. Pro české výtvarné umělce byl Mnichov až do konce „dlouhého 19. století“ za I. světové války nadále mimořádně přitažlivý. Umění se tu těšilo výsadnímu postavení, neboť už za doby krále Ludvíka I. se stalo důležitou součástí politické reprezentace Bavorska a umělci, z nichž mnohým bavorské království udělilo šlechtické tituly, získali mimořádný společenský status. Některé obrazy měly takovou odezvu u publika, že byly nazývány senzačními, a díky této popularitě mohly být prezentovány na mnoha místech samostatně,“ uvádějí autoři výstavy Roman Musil a Aleš Filip.

Recepte mnichovského umění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku probíhala různými formami, od školení mladých umělců přes jeho reflexi v dobových českých periodikách až po vzájemnou spolupráci mezi mnichovským a pražským Kunstvereinem (Krasoumnou jednotou), která vedla k

oboustrannému zastoupení umělců na pravidelných výročních výstavách. Na této výstavě je hlavní pozornost soustředěna na malířství, které mělo v Mnichově výsadní postavení, na kresbu a (užitou) grafiku; dvěma díly je zastoupeno také sochařství. Časové vymezení **od roku 1870 do roku 1918** zahrnuje období od slavné éry mnichovské školy až po konec první světové války, která změnila mapu světa, včetně jeho dosavadních kulturních center. V uvedené době se v bavorské metropoli vyprofilovalo několik hlavních uměleckých proudů: *mnichovská škola* náboženské a historické malby, reprezentovaná výraznou pedagogickou osobností **Carla Theodora von Pilotyho** (mezi jeho nejvýznamnější žáky patří pražský rodák **Gabriel von Max**), přičemž díla této školy řadíme do kategorie salónního umění, spjatého s činností Kunstvereinu; *krajinomalba*, zejména z okruhu *umělecké kolonie v Dachau* (jednou z jejích klíčových osobností byl olomoucký rodák Adolf Hölzel), *Jugendstil* a sdružení *Mnichovské secese*, disponující vlastní výstavní a publikační platformou, se širokým spektrem uměleckých tendencí od naturalismu přes impresionismus až po symbolismus; a konečně *avantgardní tendence* směřující k expresionismu a abstrakci skupiny *Der Blaue Reiter* (**Modrý jezdec**).

Na vnitřní dynamice umělecké metropole se podíleli zásadním způsobem zahraniční umělci, kteří se na kratší či delší dobu integrovali do místního uměleckého dění a dávali mu nové impulsy. Vedle Maďarů a Poláků tvořili jednu z nejpočetnějších a nejdůležitějších komunit v Mnichově umělci z českých zemí. Přestože se jedná o významný fenomén umělecké výměny na mezinárodní úrovni, významu jednotlivých národních uměleckých komunit, působících v Mnichově na přelomu 19. a 20. století, byla věnována samostatná badatelská pozornost teprve v nedávné době. Impulzem bylo výročí 200 let činnosti mnichovské Akademie v roce 2008. Pokud jde o výběr umělců na této výstavě, patří mezi ně jak uznávaní představitelé uměleckého Mnichova, např. **Franz von Lenbach**, **Wilhelm Leibl**, **Franz von Stuck** či avantgardisté ze skupiny *Der Blaue Reiter*, tak umělci ze země Koruny české německého i českého mateřského jazyka, kteří prošli bavorskou metropolí jako místem svého uměleckého školení. Někteří z nich se tu natrvalo usadili a starali se o kontakty mezi svou původní a novou vlastí, jako např. **Gabriel von Max** a **Adolf Hölzel**. Mezi umělci českého původu vynikli nejdelším bavorským pobytem a působením **František Bohumil Doubek**, **František Ondrušek**, **Ludvík Kuba** a **Jan Autengruber**. Výstava má dvě hlavní části – synchronní, zaměřenou na téma „město umělců“, a diachronní, s rozlišením tří velkých etap mnichovského umění. Na výstavě je prezentováno **více než 100 děl od 43 umělců** (obrazy, kresby, grafika a plastika).

PUBLIKACE

K výstavě vydává Západočeská galerie v Plzni a nakladatelství Bárta & Bárta stejnojmennou česko-německou publikaci, na jejíž přípravě se podílel tým českých a německých odborníků (Ute Strimmer, Caroline Sternberg, Markéta Theinhardtová, Eva Bendová, Šárka Leubnerová, Veronika Hulíková, Gerhard Leistner, Sandra Uhrig, Roman Zieglgänsberger, Alena Pomajzlová, Tomáš Winter aj.) vedený historiky umění Alešem Filipem, (Masarykova univerzita v Brně) a Romanem Musilem (ředitel Západočeské galerie v Plzni). Počet stran: 243, počet reprodukcí: 168.

Koncepce výstavy:	Aleš Filip, Roman Musil
Kurátorka:	Ivana Jonáková
Grafické a architektonické řešení:	Jaroslav Bárta, Matěj Bárta
Jazyková redakce textů:	Kateřina Dejmalová (němčina), Klára Kuběnová (čeština)
Překlad:	Jürgen Ostmeyer (němčina) Karel Dolista, Magdalena Štulcová (čeština)
Instalace:	Jan Jirka, Petr Kutek, Miroslav Tázler
Digitální tisky:	Milan Brát, Fotonova
Řezaná grafika:	Jakub Čermák
Doprovodné programy:	Jiří Hlobil, Iveta Řežábková, Marcela Štýbrová

Díla na výstavu zapůjčili

Galerie Kodl, Praha; Galerie moderního umění v Hradci Králové; Galerie umění Karlovy Vary; Galerie výtvarného umění v Ostravě; Kunstforum Ostdeutsche Galerie Regensburg; Lawrence Steigrad Fine Arts, New York; Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově; Moravská galerie v Brně; Museum Villa Stuck, München; Museum Wiesbaden; Muzeum umění Olomouc; Muzeum Velké Meziříčí; Muzeum vo Svätom Antone; Národní galerie v Praze; Oblastní galerie Liberec; Památník národního písemnictví, Praha; Polabské muzeum, Poděbrady; Schloßmuseum Murnau; Slováké muzeum v Uherském Hradišti; Städtische Galerie im Lenbachhaus und Kunstbau, München; Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze; Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm; Západočeská galerie v Plzni; Der Zweckverband Dachauer Galerien und Museen, Dachau; Židovské muzeum v Praze; soukromí sběratelé

Záštitu nad výstavou převzali ministr kultury Daniel Herman, hejtman Plzeňského kraje Václav Šlajs a primátor města Plzně Martin Zrzavecký.

Výstava byla uspořádána ve spolupráci s Národní galerií v Praze, Städtische Galerie im Lenbachhaus und Kunstbau, München a Kunstforum Ostdeutsche Galerie Regensburg za finanční podpory Společnosti Plzeň 2015 o. p. s., Plzeňského kraje, Evropské unie (Program přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007–2013), Česko-německého fondu budoucnosti, Statutárního města Plzně a Nadace 700 let města Plzně.

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin.

Kontakty pro média

Eva Reitspiesová – PR Západočeská galerie v Plzni
+420 731 474 266
reitspiesova@zpc-galerie.cz
www.zpc-galerie.cz

Mirka Reifová – PR Plzeň 2015
+420 606 090 801
reifova@plzen2015.cz
www.plzen2015.cz